

Ni trưởng Huỳnh Liên và vai trò của Tổ đình trong xã hội hiện nay

ISSN: 2734-9195 15:30 13/01/2026

Tuy nhiên dưới sự lãnh đạo của các thế hệ tăng, ni Khất sĩ đặc biệt bên ni giới, sư trưởng Huỳnh Liên đệ tử tổ sư Minh Đăng Quang, Hệ phái Khất sĩ đã phát triển nhanh chóng và đã có nhiều đóng góp cho đời sống xã hội hiện nay.

Tác giả: **TS Nguyễn Thị tố Uyên (1)**

Tham luận tại Hội thảo khoa học "Đạo Phật Với Cách Mạng Việt Nam" tổ chức ngày 25/08/2025, tại chùa Quán Sứ, Hà Nội

Mở đầu

Ni trưởng Huỳnh Liên của Hệ phái Khất sĩ là hiện thân của sự gắn kết giữa đạo pháp và độc lập dân tộc. Khi nước nhà còn chiến tranh, Ni trưởng là người tiên phong trong các phong trào ni giới đòi lại quyền độc lập nước nhà. Thời bình ni trưởng Huỳnh Liên đã chủ trương kinh tế “tự cung tự cấp”, đồng thời tích cực tổ chức các hoạt động từ thiện, góp phần giảm bớt gánh nặng cho xã hội. Những đóng góp của Ni trưởng Huỳnh Liên đã được tăng, ni trong Giáo hội Phật giáo Việt Nam, cũng như được nhà nước ghi nhận. Chính nhờ những đóng góp này mà Ni trưởng Huỳnh Liên đã Giáo hội Phật giáo Việt Nam và nhân dân tin tưởng trao các trọng trách không chỉ trong Giáo Hội Phật giáo mà còn ở trong cơ quan nhà nước như: Ủy viên Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam khóa I và khóa II; đại biểu Quốc hội khóa VI; Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam; Phó Chủ tịch Ủy ban Mặt trận thành phố Hồ Chí Minh; Ủy viên ban vận động thống nhất Phật giáo Việt Nam, Ủy viên Kiểm soát Trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

1. Khái lược Hệ phái Khất sĩ và cuộc đời của Ni trưởng Huỳnh Liên

1.1 Khái lược Hệ phái Khất sĩ

Hệ phái Khất sĩ ban đầu có tên gọi Đạo Phật Khất sĩ Việt Nam (năm 1944 - 1966), giai đoạn 1966 đến 1980 đổi tên là Giáo hội Tăng già Khất sĩ Việt Nam, từ năm 1981 đến nay có tên gọi là Hệ phái Khất sĩ và là một trong chín tổ chức thành viên của Giáo hội Phật giáo Việt Nam hiện nay. Trong suốt quá trình hình thành và phát triển Hệ Phái Khất sĩ đã luôn thể hiện tinh thần gắn bó, đồng hành cùng dân tộc, tích cực hội nhập và phát triển, đồng thời có nhiều đóng góp vào sự thống nhất, phát triển của Giáo hội Phật giáo Việt Nam hôm nay.

Hình minh họa. Nguồn: Internet

Có thể thấy Hệ phái Khất sĩ là một sáng tạo độc đáo của người dân Việt Nam, đã hình thành và phát triển từ đất nước Việt Nam. Đây là một hệ phái Phật giáo do Tổ sư Minh Đăng Quang khai sáng, mở Đạo vào giữa năm 1944 ở Nam Bộ với tiêu chí “Y bát chơn truyền; Nối truyền Thích Ca chánh pháp”. Nếu so với nhiều tông phái, hệ phái khác của Phật giáo thì Hệ phái Khất sĩ là một Hệ phái trẻ, cho đến nay chỉ mới tồn tại 81 năm (1944 - 2025). Có thể thấy đây là một quãng thời gian ngắn so với quá trình lịch sử Phật giáo nói chung và lịch sử Phật giáo Việt Nam nói riêng, nhưng Hệ phái Khất sĩ lại có sức lan toả nhanh chóng và ảnh hưởng mạnh mẽ đến đời sống xã hội.

Lúc mới thành lập, Hệ phái Khất sĩ chỉ truyền thừa ở miền Tây Nam Bộ, khi đó giáo đoàn du tăng chỉ có khoảng vài chục người, nhưng sau đó Hệ phái Khất sĩ đã lớn mạnh, nhiều đoàn du tăng được thành lập, mang theo y bát chân truyền và đem giáo lý từ bi của đức Phật đi phổ độ, hoằng hoá ở khắp các tỉnh thuộc Tây và Đông Nam Bộ. Từ sau năm 1954 đến trước năm 1975, Hệ phái Khất sĩ đã được truyền bá rộng rãi đến các tỉnh ở khu vực Trung Bộ (từ Huế, Quảng Trị trở vào), cho đến hiện nay, hệ phái Khất sĩ đã có mặt trên khắp đất nước Việt Nam,

và lan tỏa ra cả nước ngoài như: Mỹ, Canada, Úc, Pháp...

Hệ phái Khất sĩ phát triển lớn mạnh chính là nhờ đức Tổ sư Minh Đăng Quang khai sáng và các hàng đệ tử kế tục đã biết vận dụng giáo lý: Khế cơ, Khế thời, Khế xứ, Khế lý của Đức Thế tôn một cách mềm dẻo vào đời sống thực tế của xã hội Việt Nam cũng như ở một số nước khác. Đồng thời chính nhờ sự kết hợp hài hòa đặc trưng của truyền thống Phật giáo Nguyên thủy và Phật giáo Đại thừa mà Hệ phái Khất sĩ đã tồn tại và phát triển mạnh mẽ. Trong hàng đệ tử của tổ sư Minh Đăng Quang, đứng đầu ni giới chính là ni trưởng Huỳnh Liên, người có công việc duy trì và phát triển Hệ phái Khất sĩ. Hơn 40 năm Ni trưởng đã xây dựng thành công hệ thống 72 ngôi tịnh xá đạo tràng, quy tụ hàng nghìn ni chúng cùng hàng vạn tín đồ, riêng Tịnh Xá Ngọc Phương, trụ sở của khất sĩ ni giới Việt Nam, là nơi tập trung đông nhất.

1.2 Sơ lược cuộc đời ni trưởng Huỳnh Liên

Theo tiểu sử, Ni trưởng có thế danh Nguyễn Thị Trừ, sinh ngày 19-3-1923 tại làng Phú Mỹ, tỉnh Mỹ Tho, nay là Tiền Giang. Ni trưởng sinh trưởng trong gia đình nông dân Phật giáo, Ni trưởng là bậc Thầy tôn kính của Ni giới Hệ phái Khất sĩ

Năm 25 tuổi, Ni trưởng được gặp Đức Tổ sư Minh Đăng Quang, vì mến hạnh đức từ bi và phong độ phi phàm của ngài nên xin xuất gia làm đệ tử. Với cương vị Trưởng tử Ni, bằng hạnh nguyện ni trưởng đã dẫn dắt phái nữ thực hiện sứ mạng nối truyền đạo nghiệp của Đức Tổ Sư, ni trưởng đã dẫn đoàn Ni giới tiếp tục vân du khắp hai miền Nam - Trung nước Việt, thuyết pháp giảng kinh, thiết lập đạo tràng, tiếp chúng độ Ni, đồng thời mở nhiều lớp giáo lý dạy chư ni và phật tử tu học.

(Ảnh: Internet)

Trong thời kỳ đất nước chiến tranh, với tấm lòng yêu nước nồng nàn, Ni sư Huỳnh Liên đã tham gia các cuộc đấu tranh chống đế quốc Mỹ, mong muốn thống nhất nước nhà. Năm 1963 với tư cách là người đứng đầu ni giới Khất sĩ, Ni trưởng đã lãnh đạo toàn ni giới tham gia phong trào sinh viên, học sinh Sài Gòn - Gia Định đấu tranh đòi quyền tự do tín ngưỡng, quyền dân sinh và dân chủ của Phật giáo. Phong trào đã nhanh chóng lan tỏa và phát triển mạnh ở các tỉnh Trung bộ như: Thừa Thiên - Huế, Quảng Nam, Quảng Ngãi, Gia Lai, Kon Tum và các tỉnh Nam bộ như: Cần Thơ, Sa Đéc, Sóc Trăng.

Trong cuộc đời đấu tranh vì độc lập dân tộc ni trưởng Huỳnh Liên đã tham gia thành lập và giữ vai trò cố vấn cho phong trào “Phụ nữ đòi quyền sống” vào ngày 2/8/1970 do luật sư Ngô Bá Thành làm Chủ tịch và ra mắt tại chùa Ấn Quang. Đây chính là mốc son đánh dấu bước phát triển toàn diện các hoạt động yêu nước của ni trưởng Huỳnh Liên.

Như vậy với vai trò là ni trưởng Hệ phái Khất sĩ, ni sư Huỳnh Liên đã một đời tận tụy cho đạo pháp, cho nhân sinh và xã hội. Với một lòng vì đạo pháp, ni trưởng đã chú trọng đào tạo Ni tài, xây dựng đội ngũ truyền thừa, tiếp độ hàng ngàn chúng ni và phật tử tu hành theo chánh pháp. Đồng thời ni trưởng Huỳnh Liên cũng phát tâm thành lập trên trăm ngôi tịnh xá, đặc biệt trong đó có tịnh xá Ngọc Phương tọa lạc tại số 498/1, đường Lê Quang Định, phường 1, Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh là nơi gắn liền với nhiều sự kiện lịch sử của dân tộc.

2. Tịnh xá Ngọc Phương và vai trò của tịnh xá với đời sống xã hội hiện nay.

Tịnh xá Ngọc Phương tọa lạc tại số 498/1, đường Lê Quang Định, phường 1, quận Gò Vấp, thành phố Hồ Chí Minh, trên một diện tích 2.500m². Đây là ngôi Tổ đình của ni giới thuộc Hệ phái Khất sĩ hiện nay, là trụ sở Trung ương của hơn 300 ngôi tịnh xá trong cả nước.

Tịnh xá được xây dựng vào năm 1957 bởi cố ni trưởng Huỳnh Liên và đã trải qua nhiều lần trùng tu. Lúc đầu, Tịnh xá chỉ được xây dựng một cách đơn sơ, về sau tịnh xá được trùng tu nhiều lần vào năm 1965, 1972 đến năm 1984, và năm 1988

Khi mới hình thành tịnh xá Ngọc Phương do cố Ni trưởng Huỳnh Liên làm viện chủ, và quý Tôn đức Ni trưởng, ni sư luân phiên trụ trì qua các đời như: Ni trưởng Thành Liên (1960-1962), Ni trưởng Đức Liên (1963-1965), Ni trưởng Châu Liên (1965-1967), Ni trưởng Thiện Liên (1967-1968). Từ năm 1970 đến 2019, Ni trưởng Ngoạt Liên trụ trì. Hiện nay do Ban Quản trị (Ni trưởng Viên Liên là Trưởng Ban) điều hành công tác Phật sự tại nơi đây.

2.1 Vai trò, giá trị lịch sử của tịnh xá Ngọc Phương

(Ảnh: Internet)

Ngay từ khi được thành lập, dưới sự lãnh đạo của Ni trưởng Huỳnh Liên, Tịnh xá Ngọc Phương đã góp phần vào sự nghiệp đấu tranh vì nền độc lập nước nhà.

Thời gian 1960 - 1975 ni trưởng Huỳnh Liên đã trực tiếp lãnh đạo các ni giới Khất Sĩ, đặc biệt là ni chúng ở tịnh xá Ngọc Phương tích cực tham gia vào các phong trào của Phật giáo, ủng hộ các phong trào sinh viên, học sinh, đấu tranh vì hòa bình, độc lập dân tộc. Trong thời gian này Tịnh xá Ngọc Phương là một trong những cơ sở cách mạng tiếp tế vật dụng, thuốc men, lương thực... cho các Ban Kinh tài, Ban Văn nghệ Tây Nam bộ, Ban An ninh liên quận 4, mặt khu Long An, chiến khu D... Đây cũng là địa điểm diễn ra những cuộc hội họp của Quận ủy liên quận 4; cuộc hội họp của nhiều phong trào đấu tranh vì độc lập nước nhà như: phong trào phụ nữ đòi quyền sống, phong trào dân tộc tự quyết, phong trào sinh viên học sinh đấu tranh vì hòa bình, Mặt trận nhân dân tranh thủ hòa bình, Ủy ban cải thiện chế độ lao tù... Chính vì điều này mà tịnh xá Ngọc Phương được mệnh danh là “tổng hành dinh của các cuộc xuống đường”.

Thời gian từ 1970 - 1975, ni giới Khất sĩ liên tục tham gia các cuộc biểu tình đòi thả tù binh chính trị, chống bắt lính, đòi quyền tự do dân chủ, đòi thi hành Hiệp định Paris, tiến hành tuyệt thực cả tuần lễ trước Dinh Độc Lập, biểu tình ngồi ở ngã Bảy suốt ba ngày đêm, tham gia ngày “Ký giả đi ăn mày”... Đặc biệt nhân sự kiện Thượng nghị sĩ Mac Govern có mặt tại nhà thờ Dòng Chúa Cứu Thế ở đường Kỳ Đồng, ni trưởng Huỳnh Liên đã phối hợp cùng với đồng bào Công giáo tố cáo các chính sách thâm độc của Mỹ, ... Nhận thấy những ni giới Khất sĩ ở Tịnh xá Ngọc Phương là lực lượng nguy hiểm, ngày 27/10/1974 chính quyền Sài Gòn đã cho cảnh sát giăng dây kẽm gai quanh Tịnh xá, đặt hàng rào ngựa sắt trên đoạn đường Lê Quang Định để bao vây. Tuy nhiên các ni cô vẫn tìm cách thoát ra ngoài, kết hợp cùng chư ni ở những Tịnh xá khác biểu tình đòi dỡ bỏ hàng rào này. Cho đến khi ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng, Tịnh xá Ngọc Phương mới được giải tỏa.

Có thể thấy tịnh xá Ngọc Phương chính là nơi ghi dấu những mốc son lịch sử đấu tranh vì nền độc lập nước nhà. Chính nhờ sự đóng góp đối với công cuộc thống nhất nước nhà của Ni trưởng Huỳnh Liên nói riêng và của ni chúng Tịnh xá Ngọc Phương nói chung, mà Tịnh xá Ngọc Phương đã được Bộ Văn hóa - Thông tin công nhận là Di tích lịch sử cấp quốc gia theo Quyết định số 2754 - QĐ/BT, ngày 15/10/1994. Nơi đây đã trở thành điểm thăm quan du lịch của nhiều người dân mỗi khi đến Gò Vấp thành phố Hồ Chí Minh.

2.2 Vai trò của Tịnh xá Ngọc Phương với đời sống xã hội hiện nay

Có thể thấy từ khi thành lập, tịnh xá Ngọc Phương dưới sự dẫn dắt của ni trưởng Huỳnh Liên luôn phát huy được vai trò, giá trị của mình ngay cả trong thời chiến lẫn thời bình. Khi nước nhà thống nhất tịnh xá Ngọc Phương đã trở thành điểm

sáng trong việc đào tạo “tăng tài” và hoạt động từ thiện với nhiều chủ trương thiết thực, thể hiện qua các khía cạnh sau:

(1) Chủ trương phát triển kinh tế “tự cung tự cấp”

Sau ngày đất nước thống nhất, thực hiện chủ trương của Giáo hội, Hệ phái Khất sĩ chuyển từ cuộc sống dựa vào sự cúng dường của bá tánh sang hoạt động “kinh tế tự túc nhà chùa”, chính vì vậy mà vai trò lãnh đạo của Ni Trưởng Huỳnh Liên đặc biệt quan trọng trong việc phát triển hoạt động sản xuất, kinh doanh đảm bảo đời sống ni giới tại nơi tịnh xá. Đối với những ngôi tịnh xá vùng thôn quê, ni trưởng Huỳnh Liên chủ trương hướng dẫn chư ni làm ruộng, lập vườn trồng ngô, bắp, đồng thời trồng cây ăn trái dài hạn để đảm bảo đời sống vật chất tối thiểu của ni chúng. Đối với tịnh xá ở thành phố, đô thị ni trưởng hướng dẫn làm tương chao, bánh mứt. Đặc biệt tại Tịnh xá Ngọc Phương ni trưởng đã thành lập lò sản xuất bánh mứt với quy mô rộng lớn, và chủ trương phát triển kinh tế “tự cung tự cấp” đóng góp nâng cao đời sống vật chất của chư ni, thích ứng với điều kiện mới của xã hội hiện nay. Với những nguồn thu tự túc, tịnh xá Ngọc Phương đã tiến hành trùng tu, sửa chữa, đồng thời cải thiện, nâng cao đời sống ni chúng cũng như đảm bảo nhu cầu phật sự khác.

(2) Tịnh xá Ngọc Phương trong việc đào tạo “tăng tài”

Thực hiện chủ trương đào tạo “tăng tài”, dưới sự lãnh đạo của ni trưởng Huỳnh Liên, tịnh xá Ngọc Phương không chỉ là nơi tu tập hàng ngày của ni giới sống tại tịnh xá mà nơi đây còn là nơi đào tạo Ni giới Khất Sĩ thông qua các hoạt động như: An cư Kiết hạ hàng năm, các khóa học của Học viện Phật giáo, của trường trung cấp Phật học, của các lớp chuyên tu, của các khóa giảng sư cao cấp, trung cấp do Giáo hội Phật giáo Việt Nam tổ chức. Cùng với việc củng cố, duy trì và phát huy sự tu tập cũng như đào tạo các tu sĩ trẻ, thì chư ni tịnh xá Ngọc Phương cũng chú trọng đến việc hướng dẫn phật tử tu học thông qua việc tổ chức các buổi thuyết giảng giáo lý sau các thời sám hối, tổ chức cho các Phật tử thọ Bát Quan Trai và cúng hội thường kỳ mỗi tháng. Tịnh xá Ngọc Phương ngày nay đã trở thành trung tâm tu học của ni chúng Khất sĩ của thành phố Hồ Chí Minh và cũng là nơi đào tạo ni tài Khất sĩ cho cả nước.

(3) Tịnh xá Ngọc Phương với các hoạt động từ thiện xã hội

Với tinh thần “**Phật pháp bất ly thế gian**” tăng, ni hệ phái Khất sĩ đã tích cực tham gia vào hoạt động từ thiện xã hội. Các ni sư trong hàng Giáo phẩm ni giới của Hệ phái Khất sĩ và chư ni Tịnh xá Ngọc Phương đã vận động kết hợp với các tịnh xá khác cùng với đồng bào Phật tử, tích cực tham gia đóng góp vào các công tác từ thiện xã hội như: viếng thăm và hỗ trợ người nghèo, giúp đỡ các

nhà dưỡng lão, trại trẻ mồ côi, ủng hộ vật chất cho đồng bào bị lũ lụt thiên tai, đồng bào dân tộc vùng sâu, vùng xa, cũng như đóng góp vật chất cho tuyến đầu Tổ quốc.

Đặc biệt trong đại dịch Covid, thực hiện lời kêu gọi của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, thể hiện tinh thần từ bi của người con Phật đến với nhân dân cả nước, tịnh xá Ngọc Phương đã tích cực tham gia nhiều hoạt động từ thiện, chung tay đẩy lùi nạn dịch. Điển hình trong những ngày tháng 8/ 2021 tổ đình Ngọc Phương đã thực hiện các hoạt động: phát cơm, cháo dinh dưỡng, thuốc cảm và các nhu yếu phẩm thiết yếu miễn phí cho người dân, phát sữa cho trẻ em bệnh viện Nhi Đồng... với kinh phí lên đến hàng trăm triệu đồng.

Không chỉ phát tâm làm từ thiện trong nước, các ni sư ở tịnh xá Ngọc Phương nói riêng và ni giới Hệ phái Khất sĩ nói chung đã thể hiện tinh thần “tương thân tương ái” với nhân dân Ấn Độ trong đại dịch Covid. Ni giới Hệ phái Khất sĩ đã gửi đến Hiệp hội Hữu nghị Việt Nam tại TP.HCM nhờ chuyển giúp cho nhân dân Ấn Độ số tiền hỗ trợ 1 tỷ đồng.

Đại sứ Việt Nam tại Ấn Độ cho biết việc làm của Ni giới Hệ phái Khất sĩ đã thể hiện tình hữu nghị của nhân dân Việt Nam đối với nhân dân Ấn Độ, trong đó quan trọng hơn nữa là tình cảm của những tăng ni đã và đang du học tại Ấn Độ. Chính phủ Ấn Độ đánh giá rất cao nghĩa cử của ni giới Phật giáo Việt Nam, chính tinh thần quan tâm và chia sẻ của chư ni Hệ phái Khất sĩ càng thắt chặt thêm mối quan hệ hữu nghị tốt đẹp giữa hai nước Việt Nam và Ấn Độ

Kết luận: Hệ phái Khất sĩ là một hệ phái Phật giáo do Tổ sư Minh Đăng Quang khai sáng, mở Đạo vào giữa năm 1944 ở Nam Bộ, với tôn chỉ “Y bát chơn truyền; Nối truyền Thích Ca chính pháp”. Nếu so với nhiều tông phái, hệ phái khác của Phật giáo thì Hệ phái Khất sĩ là một hệ phái trẻ, tính đến nay chỉ mới tồn tại 81 năm, tuy nhiên dưới sự lãnh đạo của các thế hệ tăng, ni Khất sĩ đặc biệt bên ni giới, sư trưởng Huỳnh Liên đệ tử tổ sư Minh Đăng Quang, Hệ phái Khất sĩ đã phát triển nhanh chóng và đã có nhiều đóng góp cho đời sống xã hội hiện nay.

Tác giả: **TS Nguyễn Thị Tố Uyên**

Tham luận tại Hội thảo khoa học "Đạo Phật Với Cách Mạng Việt Nam" tổ chức ngày 25/08/2025, tại chùa Quán Sứ, Hà Nội

Chú thích:

1) Khoa Nhân học và Tôn giáo học, Trường Đại học KHXH&NV, ĐHQGHN.

Tài liệu tham khảo:

- 1] Báo cáo tăng sự của ni giới Hệ phái Khất sĩ (2017), Ni trưởng Ngoạt Liên Ủy viên Ban Thường Trực HĐTS Giáo phẩm thường trực Ni giới HPKS - Trụ trì Tổ đình Ngọc Phương.
- 2] Nguyễn Hồng Dương (2021), Hệ thống tổ chức giáo hội các tôn giáo ở Việt Nam, NXB Công an nhân dân
- 3] Giáo hội Phật giáo Việt Nam (2012), Kỷ yếu Hội thảo 30 năm thành lập GHPGVN
- 4] Hệ phái Khất sĩ (2012), Chơn lý - Luật nghi Khất sĩ, Nxb Tổng hợp TP.HCM.
- 5] Ni trưởng Tố Liên Giáo phẩm thường trực Ni giới HPKS (2017), Công hạnh và đạo nghiệp Ni trưởng Huỳnh Liên, Kỷ yếu quá trình hình thành, hội nhập và phát triển
- 6] Phạm Hữu Mỹ, Nguyễn Văn Đường, “Di tích lịch sử văn hóa ở Thành phố Hồ Chí Minh”, Nxb Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh, 2026
- 7] Viện Nghiên cứu Tôn giáo thuộc Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Việt Nam, Viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam, Hệ phái Khất sĩ (2017), Kỷ yếu Hệ phái Khất Sĩ quá trình hình thành, phát triển và hội nhập